

Терещенко Вероніка Вадимівна,
здобувач ступеня вищої освіти
магістр навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ АДВОКАТУРИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Рівень захищеності правових можливостей людини визначається станом правозахисних інституцій, їхньою здатністю оперативно та ефективно реагувати на виклики та загрози в сучасному суспільстві. Належний рівень захищеності прав і законних інтересів громадян нерозривно пов'язаний зі станом адвокатури, безпосередньо залежить від ефективності правового забезпечення її діяльності, визначається реальністю втілення в життя основоположних принципів її організації та здійснення. До них належать принципи незалежності, конфіденційності, можливості усунення конфлікту інтересів тощо. Саме адвокатура серед правозахисних інституцій сучасного суспільства відіграє найвагомішу роль у сфері захисту прав і законних інтересів людини.

Становлення інституту адвокатури в сучасних розвинутих державах відбувалося протягом століть. Нині найбільш прогресивними системами функціонування адвокатури є моделі Великої Британії, Німеччини, Франції, США. Адвокатська діяльність сформувалась як незалежна професійна діяльність задля захисту, представництва і здійснення юридичної допомоги клієнтам [1, с. 26]. Серед векторів адвокатської діяльності у світі виокремлюють: консультування, надання правової інформації, супровід діяльності фізичних та юридичних осіб, підготовка заяв, скарг, захист прав свобод і законних інтересів підозрюваних, обвинувачених, підсудних, засуджених тощо.

При цьому організація діяльності адвокатури в різних державах різниться. Порівнюючи законодавство України та інших країн, потрібно зазначити про повноваження адвокатів Англії, які є дещо більш ширшими, ніж у адвокатів інших європейських країн. Адвокати можуть здійснювати нотаріальні дії, виступати обвинувачами від імені держави та приватних осіб у кримінальних справах, призначаються на посади суддів. Під час роботи судьями, перебуваючи на службі в державі за ними зберігається членство в адвокатських організаціях. Як відомо, адвокати Англії та Уельсу поділяються на баристерів і соліситорів. Розподіл цієї професії має давнє історичне коріння. Якщо в Україні адвокат може представляти інтереси особи в суді, надавати правову допомогу та консультувати, то в Англії та Уельсі представлення інтересів особи в суді закріплюється за баристерами, а вся інша приватна практика покладена на

соліситорів. Відповідно до Федерального положення про адвокатуру, адвокат у Німеччині є компетентним, незалежним консультантом і представником у всіх юридичних питаннях та здійснює свою діяльність на засадах вільної професії. Здійснювати адвокатську діяльність особа може після здобуття вищої юридичної освіти, проходження стажування в різних сферах юриспруденції та складання державних іспитів. Цікавим є те, що адвокат, який провадить свою діяльність у Федеральному Верховному суді Німеччини не може здійснювати її в нижчестоящому суді [2].

Особливістю адвокатури Франції є об'єднання адвокатів за судовими округами під контролем трибуналу вищої інстанції. Колегії (ордени) адвокатів діють як незалежні самоврядні утворення. Загальнодержавні функції самоврядного професійного об'єднання Франції виконує Рада колегій адвокатів. У Франції існує близько 180 колегій, що налічують понад 49000 адвокатів. Для того, щоб стати адвокатом у Франції, необхідно або мати громадянство Франції або громадянство однієї з країн Євросоюзу за умови взаємного визнання дипломів про вищу освіту. Особа, яка претендує на звання адвоката, не повинна мати судимість за дії, несумісні з високою моральною відповідальністю, дисциплінарні або адміністративні проступки; займатися діяльністю, несумісною з професією адвоката. Важливим напрямом роботи адвокатів Франції є надання безоплатної правової допомоги. У Парижі понад 27 тисяч громадян щороку отримують юридичні консультації безкоштовно.

Щодо США, то в цій державі нараховується приблизно 900 тисяч юристів, більша кількість яких мають адвокатський патент, що є однією з перших умов, для заняття будь-якою практичною діяльністю; тільки в науково-викладацькій роботі відсутня необхідність у патенті, однак велика кількість юристів-вчених на початку своєї кар'єри проходять процедуру допуску до діяльності в сфері практики. Це відбувається для того, щоб вони могли перейти в іншу юридичну сферу, окрім наукової. Розрізняють три типи юристів:

- практикуючі юристи, зазвичай займаються тією діяльністю, яка в будь-якій мірі пов'язана з правовою;
- особи, які мають диплом, але прямо діяльність з правом не пов'язана;
- ті, хто займається науковою діяльністю.

Цікавим є той факт, що чітких або конкретних принципів для оплати послуг адвоката в США не існує. Сума виплати встановлюється завдяки домовленості з клієнтом, зазвичай практикують погодинну оплату послуг (приблизно 25 – 500 доларів на годину) У справах цивільного характеру використовують оплату, яка носить назву «умовного гонорару» – адвокат отримує кошти лише після виграної справи, в розмірі конкретно встановленого відсотку. Органи «публічних захисників» і служби юридичної допомоги надають свої послуги безкоштовно тим, хто відповідно до законів США носить статус малозабезпечених. У більшості країн Європейського Союзу правове регулювання правового статусу адвокатів і здійснення адвокатами адвокатської діяльності здійснюється спеціальними законодавчими актами. До прикладку, в Німеччині діє Федеральне положення про адвокатів, а в Франції – Закон «Про статус адвокатів». Окрім того, до міжнародно-правових стандартів регулювання

адвокатської діяльності належать Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [2].

У вітчизняному законодавстві нормативно-правовим актом, що регулює правовий статус адвокатів, порядок здійснення ними своєї діяльності та організацію інституту адвокатури в цілому є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI. У цьому нормативно-правовому акті не наводиться тлумачення поняття «правовий статус», проаналізувавши думки науковців з цього приводу, можна дійти висновку, що правовий статус адвоката включає в себе права та обов'язки адвоката, вимоги до особи, яка бажає стати адвокатом, відповідальність адвоката та гарантії адвокатської діяльності. Загальноприйнятим є поділ прав та обов'язків адвоката на професійні та процесуальні. Перші закріплюються спеціальним законом, що регулює інститут адвокатури – Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», другі ж закріплюються нормами процесуальних законодавчих актів (Кримінальним процесуальним кодексом України, Цивільним процесуальним кодексом України тощо). Подібне закріплення процесуальних і професійних прав та обов'язків адвоката можна знайти і в низці інших європейських країн, зокрема Німеччині. Адаптація правових засад професійної діяльності адвокатів Великої Британії, Німеччини, Франції, США в Україні потребує якісного реформування вітчизняного законодавства. Основою для цього повинні стати вітчизняні наукові дослідження, що будуть спрямовані на визначення кращих стандартів професійної діяльності адвокатів, гарантуватимуть неупередженість і свободу здійснення адвокатської діяльності у сфері захисту прав, свобод і законних інтересів людини в державі. Професія адвоката є соціально необхідною та важливою для будь-якого суспільства, метою якого є розбудова правової держави. Для того, щоб бути адвокатом достатньо відповідати вимогам встановленим у законі, а для того, щоб бути хорошим адвокатом, окрім того, потрібно вважати цю професію своїм покликанням [3, с. 700].

Отже, діяльність адвокатів у зарубіжних країнах урегульована різноманітними нормативно-правовими актами, зокрема на конституційному, законодавчому рівнях, рівні підзаконних нормативно-правових актів, за допомогою судових прецедентів, може мати наднаціональний і національний рівень правового регулювання. Сучасний етап розвитку суспільних відносин, який пов'язаний з розширенням можливих видів судових спорів і включенням у механізм правового регулювання міжнародного елементу, ставить перед адвокатами високу планку професійної підготовки та навичок. Суспільство потребує фахівців, котрі здатні на високому рівні представляти інтереси та здійснювати юридичний захист. Тому дослідження та вдосконалення правового регулювання професійної поведінки, етики діяльності адвокатури та відповідальності за порушення етичних вимог є особливо актуальними.

Список використаних джерел

1. Вільчик Т. Б. Інститут адвокатури України: нові підходи та тенденції розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія:*

Юриспруденція. 2015. № 16. Т. 1. С. 25–29.

2. Руденко М. В. Організаційні форми адвокатської діяльності у країнах Європи (Німеччина, Швеція, Австрія). *Форум права*. 2016. № 2. С. 168–174. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_2_27.pdf (дата звернення: 27.10.2021).

3. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2017. 800 с.

Тютіна Вікторія Олександрівна,

*курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук*

ЗЛОЧИН І КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК: АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ

З початку свого заснування кримінальне законодавство постійно змінювалось. У класичній моделі, яку ми бачимо сьогодні, Кримінальний кодекс України містить велику кількість складів злочинів (правопорушень), які своєю чергою мають поділ на злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі. Слід звернути увагу на те, що з усього масиву правопорушень, частіше вчиняють злочини невеликої тяжкості, які через особливості свого розслідування здатні гальмувати процес розслідування тяжких правопорушень.

Для спрощення процедури розслідування злочинів невеликої тяжкості в Україні було впроваджено інститут кримінальних проступків. Поява новели кримінальних проступків широко обговорюється серед відомих науковців, які висловлювали ряд негативних і позитивних думок з приводу класичної моделі злочину та нововведень, пов'язаних із зміною законодавства про кримінальну відповідальність.

Відповідно до ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України (далі – КК України) кримінальним правопорушенням слід вважати передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Законодавчо закріплене поняття злочину не у повному об'ємі охоплює коло специфічних ознак, за якими дію або бездіяльність можна вважати злочинною.

Злочин обов'язково має бути виражений у реальній дії або бездіяльності суб'єкта, адже формально думки, переконання та міркування особи без реальної